

wpl. 2021-02- 0 3

Załącznik
Nr 301

**Uchwałą Nr XXVI/255/21
Rady Powiatu Strzeleckiego
z dnia 27 stycznia 2021 roku**

**w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
na lata 2021-2025**

Na podstawie art. 35a ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 426, poz. 568, poz. 875) oraz art. 4 ust. 1 pkt 5 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920) Rada Powiatu Strzeleckiego uchwala, co następuje:

§1

Uchwala się Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021-2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Strzeleckiego.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Stefan Szłapa

***POWIATOWY
PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2021-2025***

STRZELCE OPOLSKIE 2020

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
I. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU DZIAŁAŃ	4
1.1 Zjawisko niepełnosprawności – informacje ogólne	4
1.2 Zjawisko niepełnosprawności w życiu społecznym i zawodowym	7
1.3 Wykaz przepisów dotyczących praw osób niepełnosprawnych	11
2. Analiza zjawiska niepełnosprawności w Powiecie Strzeleckim	14
3. Wykaz instytucji i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Strzeleckim	21
II. ZAŁOŻENIA I CELE PROGRAMU	25
1. Założenia programu	25
2. Cele programu	25
III. ZADANIA PROGRAMU	26
1. Rehabilitacja społeczna:	27
2. Rehabilitacja zawodowa i zatrudnianie:	29
3. Przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych:	33
IV. ADRESACI PROGRAMU	34
V. REALIZATORZY PROGRAMU	34
VI. WSPÓLREALIZATORZY PROGRAMU	34
VII. EFEKTY PROGRAMU	35
VIII. MONITORING PROGRAMU	35
IX. ZAKOŃCZENIE	37
X. SPIS WYKRESÓW	38
XI. SPIS TABEL	39

„Być pełnosprawnym to naprawdę żadna zasługa, to dar, który każdemu z nas, o każdym czasie może być odebrany. Pozwólmy więc niepełnosprawnym i członkom ich rodzin w jak najbardziej naturalny sposób włączyć się w nasze życie. Chcielibyśmy dać im pewność, że jesteśmy jednością”. (Richard von Weizacker)

Wprowadzenie

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021-2025 powstał zgodnie z art. 35a ust. 1, pkt 1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, który określa, iż zadaniem własnym powiatu jest opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz w zakresie przestrzegania praw osób niepełnosprawnych. Obecnie obowiązujący Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2016-2020 traci moc 31 grudnia 2020 roku. Powiat Strzelecki Uchwałą Nr XLV/430/18 Rady Powiatu Strzeleckiego z dnia 26 września 2018 roku przyjął Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Strzeleckiego na lata 2018-2025, w której przyjęto działania m.in. na rzecz osób niepełnosprawnych. W związku z zakończeniem ww. programu na lata 2016 – 2020 oraz wejściem w życie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Strzeleckiego na lata 2018-2025, jak również przygotowanej i konsultowanej obecnie Strategii Rozwoju Powiatu Strzeleckiego na lata 2021-2030 zasadnym jest opracowanie spójnego z powyższymi dokumentami programu działań, który uwzględni będzie założenia Strategii i aktualne potrzeby niepełnosprawnych mieszkańców powiatu. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021–2025 jest niezbędnym dokumentem kształtowania postaw społecznych zmierzających do działania na rzecz osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie im pomocy dostosowanej do ich rzeczywistych potrzeb wynikających z niepełnosprawności, zmierzającej do pełnego włączenia osób niepełnosprawnych we wszystkie dziedziny życia społecznego. Program powstawał przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Strzelcach Opolskich, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Strzelcach Opolskich oraz Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych działającą przy Starostwie Powiatowym w Strzelcach Opolskich, jak również przy współpracy z osobami niepełnosprawnymi borykającymi się z różnymi problemami i dysfunkcjami zdrowotnymi, które na bieżąco zgłaszają nam swoje aktualne potrzeby, a także w oparciu o wnioski wpływające do naszej Jednostki. W oparciu o powyższe

zostały sformułowane cele i założenia programu, które to powinny ułatwić osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym, ułatwić funkcjonowanie w otoczeniu, a także poprawić dostęp do rehabilitacji i edukacji. Program zakłada również zakłada wsparcie rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych.

Działania realizowane w ramach programu zmierzają do aktywizacji osób niepełnosprawnych w życiu zawodowym i społecznym, poprzez likwidowanie różnorodnych barier oraz do poszerzania świadomości osób niepełnosprawnych, o ich prawach i uprawnieniach. Główną zasadą tworzenia programu jest dostosowanie zadań i ich realizacji w taki sposób, aby jak najlepiej odpowiadały na potrzeby osób, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności. Program powstał w momencie prac nad projektem Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego 2030, nie zostały jeszcze określone cele strategiczne dla ww. dokumentu, jeśli więc zajdzie taka potrzeba by program uaktualnić, w każdym czasie może on ulec zmianie.

I. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU DZIAŁAŃ

1.1 Zjawisko niepełnosprawności – informacje ogólne

Niepełnosprawność można rozważać na różnych poziomach, jako dysfunkcjonalność organizmu lub niepełnosprawność społeczną. Niepełnosprawność definiowana jest najczęściej jako: obniżony w stosunku do norm ustalonych dla danej populacji stan sprawności organizmu, powodujący utrudnienie, a także ograniczenie funkcjonowania fizycznego i psychicznego oraz zdolności do pełnienia ról społecznych¹.

Natomiast definicja niepełnosprawności społecznej sprowadza się do niezdolności człowieka do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym: pełnienia ról społecznych, wywiązywania się z zadań życiowych zgodnych z oczekiwaniami społecznymi, między innymi związanymi z nauką czy podjęciem pracy, czy też niepełnosprawności psychologicznej, polegającej na utracie częściowej lub pełnej zdolności do podmiotowego organizowania własnego działania, co z kolei utrudnia zaspokajanie potrzeb i wywiązywanie się z zadań narzucanych przez społeczeństwo².

¹ art. 2 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020, poz. 426, z późn. zm.).

² Karta Praw Osób Niepełnosprawnych z dnia 1 sierpnia 1997 r.

Osoba niepełnosprawna w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych to osoba, której niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem:

- o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (lekki, umiarkowany, znaczny),
- o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów, lub
- o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia³.

W obecnym stanie prawnym istnieje kilka podmiotów, które orzekają o niepełnosprawności osób:

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- Ministerstwo Obrony Narodowej,
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Stopnie niepełnosprawności:

- **znaczny stopień niepełnosprawności** – oznacza ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji⁴,

- **umiarkowany stopień niepełnosprawności** – oznacza ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych⁵,

- **lekki stopień niepełnosprawności** – oznacza ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osoby o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub

³ art. 1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020, poz. 426, z późn. zm.).

⁴ tamże, art. 4, ust. 1.

⁵ tamże, art. 4, ust. 2.

mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne⁶.

Niepodważalny jest fakt, że ludzie niepełnosprawni doświadczają w swoim życiu rozmaitych utrudnień i ograniczeń, spowodowanych własną dysfunkcją. Wiele z tych utrudnień ma swoje źródła w traktowaniu, jeszcze do niedawna, tych osób jako marginesu społeczeństwa i stwarzaniu im możliwości życia i funkcjonowania jedynie w wydzielonych strefach, obejmujących głównie instytucje opieki zdrowotnej i społecznej oraz szkolnictwa specjalnego. Rzadko brano pod uwagę możliwość podjęcia przez osoby niepełnosprawne normalnego, pełnego funkcjonowania w społeczeństwie, dlatego nie uwzględniano ich potrzeb i możliwości⁷.

„Fizyczne upośledzenie istnieje w każdej kulturze i możemy się z nim spotkać w całym świecie. Kulturowo różni się natomiast stopień, w jakim to upośledzenie ogranicza możliwości pełnienia ról społecznych i korzystania z pełni praw i uprawnień”⁸.

We współczesnym świecie szeroko porusza się obecnie problem społecznej integracji osób niepełnosprawnych, rozumianej jako tendencji do scalania grup ludzi, łączenia wyodrębnionych przez wiele lat dwóch światów – ludzi sprawnych i niepełnosprawnych. Rzeczywista realizacja idei integracji wymaga nie tylko kształtowania wrażliwości na potrzeby ludzi niepełnosprawnych, organizowania warunków niesienia im instytucjonalnej pomocy i zapewnienia pełni praw obywatelskich, ale przede wszystkim upowszechniania wiedzy na temat specyfiki ich życia i funkcjonowania w otoczeniu fizycznym i społecznym. Wiedza ta musi być bowiem podstawą wszelkich podejmowanych działań w kształtowaniu postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych i niesionej im pomocy. W tym wszystkim ma pomóc rehabilitacja społeczna i zawodowa, aby poprzez pewne działania, które zostaną tu przytoczone, zredukować lub zlikwidować istniejące utrudnienia i przystosować wszystkie obszary życia do potrzeb osób niepełnosprawnych.

⁶ tamże, art.4, ust. 3.

⁷ „Seminare” Nr 24, 2007, w: L. Marszałek, Społeczny kontekst niepełnosprawności, s.345.

⁸ tamże.

1.2 Zjawisko niepełnosprawności w życiu społecznym i zawodowym

„Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym. Rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez:

- 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.”⁹

Działania z zakresu rehabilitacji społecznej w Powiecie Strzeleckim realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelcach Opolskich. Jednym z podstawowych warunków do spełnienia ww. rehabilitacji jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym korzystanie ze wszystkich dóbr kulturowych, społecznych i zawodowych. PCPR realizuje zadania w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych, między innymi poprzez:

1. Opracowanie i realizację powiatowych programów na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.
2. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
3. Opracowanie i przedstawienie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa.
4. Współpracę z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej.
5. Uczestnictwo w programie „Aktywny samorząd”, którego głównym celem jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. Formy wsparcia przewidziane w programie dotyczą wyeliminowania lub zmniejszenia barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.
6. Wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez pomoc w sytuacjach kryzysowych m.in. przystępując do programów celowych, takich jak: „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”, którego celem jest zapewnienie pomocy osobom niepełnosprawnym

⁹ art. 9 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020, poz. 426, z późn. zm.).

poszkodowanym na skutek działania żywiołu lub wystąpienia innych sytuacji kryzysowych, takich jak choroby zakaźne, polega głównie na przyznawaniu środków finansowych, dofinansowaniu kosztów związanych z zapewnieniem opieki nad osobami niepełnosprawnymi w warunkach domowych i wsparciu w zakresie rehabilitacji.

7. Umożliwienie dofinansowania ze środków PFRON do:

- a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- d) likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- e) kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej uczestnictwo osób niepełnosprawnych w warsztatach terapii zajęciowej czy turnusach rehabilitacyjnych.

Powiat Strzelecki w latach 2017 – 2020 wydatkował środki PFRON w wysokości 4.348.939,00 zł, poniżej w tabeli przedstawiono wykorzystanie środków PFRON na rehabilitację społeczną, na zadania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelcach Opolskich.

Tabela 1. Wydatkowane środki PFRON w latach 2017 – 2020 na rehabilitację społeczną w Powiecie Strzeleckim

Rok	Liczba osób	Kwota wydatkowana (w zł.)
2017	454	979.188,00
2018	728	1.053.800,00
2019	950	1.188.504,00
2020 (do końca września br.)	767	1.127.447,00
RAZEM	2899	4.348.939,00

Źródło: opracowanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelcach Opolskich

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych jest złożonym procesem zmierzającym do maksymalnego usprawnienia osób dotkniętych niepełnosprawnością. Odbywa się to na wielu działaniach o charakterze leczniczym, psychologicznym, pedagogicznym, społecznym i zawodowym. Ostatecznym celem rehabilitacji jest osiągnięcie najwyższego, możliwego poziomu samodzielności i niezależności osoby niepełnosprawnej, zintegrowanej ze społeczeństwem.

„Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Do realizacji celu niezbędne jest:

- 1) dokonanie oceny zdolności do pracy, w szczególności przez:
 - a) przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych umożliwiających określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywania zawodu oraz ocenę możliwości zwiększenia tej sprawności,
 - b) ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań.
- 2) prowadzenie poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy oraz umożliwiającego wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia,
- 3) przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia,
- 4) dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie,
- 5) określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy, a w razie potrzeby – przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, sprzętu rehabilitacyjnego itp.”¹⁰

Za rehabilitację zawodową w Powiecie Strzeleckim odpowiedzialny jest Powiatowy Urząd Pracy w Strzelcach Opolskich, który w organizowaniu osobom niepełnosprawnym form pracy zawodowej kieruje się kilkoma ważnymi zasadami, a mianowicie:

- 1) Wykonywanie pracy zawodowej przez osobę niepełnosprawną uwarunkowane jest możliwością wykonywania różnych czynności, stopniem indywidualnej sprawności, specjalnych umiejętności i zdolności oraz cech osobowości. Należy pamiętać, że żadna praca nie wymaga od człowieka, który ma ją wykonywać pełnej sprawności. Istnieją prace o różnej skali wymagań. Jedne wymagają wysokiej sprawności fizycznej lub manualnej, inne intelektualnej lub specjalnej zdolności i umiejętności, a nawet określonych cech osobowości. Osoby niepełnosprawne na skutek uszkodzenia organizmu nie tracą wszystkich możliwości, zachowując umiejętności wykonywania różnych prac. Wyjątki stanowią osoby niepełnosprawne całkowicie niezdolne do pracy na skutek poważnego uszkodzenia i znacznego obniżenia sprawności organizmu.
- 2) Osoby niepełnosprawne mają możliwość uruchomienia pewnych mechanizmów kompensacyjnych. Kompensacja polega na zastąpieniu uszkodzonych lub zaburzonych sprawności organizmu przez inne czynności. U podstaw kompensacji leży fakt,

¹⁰ tamże, art. 8, ust. 1 i 2.

ze organizm ludzki charakteryzuje się pewną dynamiką i zdolnością adaptacji do zaistniałych zmian. Dysponuje on także rezerwami, które mogą być uruchomione i wykorzystywane w razie potrzeby.

- 3) Istnieją możliwości adaptacji stanowiska i miejsca pracy stosownie do potrzeb pracownika niepełnosprawnego. Adaptacja stanowiska i miejsca pracy obejmuje:
- fizyczną adaptację stanowiska i miejsca pracy, dokonanie zmian lub modyfikacji polegających na zastosowaniu dodatkowych elementów, dodatkowego oprzyrządowania, zlikwidowania barier architektonicznych;
 - wyposażenie pracownika niepełnosprawnego w odpowiedni, dostosowany do rodzaju niepełnosprawności sprzęt rehabilitacyjny, umożliwiający wykonywanie czynności i zadań zawodowych.

Rehabilitacja zawodowa przebiega wieloetapowo, rozpoczyna się oceną zdolności do pracy i poradą doradcy zawodowego, a następnie polega na przygotowaniu do pracy, utrzymaniu tej osoby w miejscu pracy i uzyskaniu przez nią ewentualnego awansu zawodowego. Obecnie występuje tendencja do zatrudniania osób niepełnosprawnych razem z pełnosprawnymi w zwykłych warunkach pracy. Uznaje się, że niepełnosprawni poszukujący zatrudnienia powinni uczestniczyć w normalnych, otwartych formach zatrudnienia zgodnie z rozsądnymi oczekiwaniami i celami osobistymi. Jest to konsekwentne dążenie do realizacji zasady integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Sukces tych działań zależy jednak w dużym stopniu od rynku pracy. Przy obecnym poziomie bezrobocia osób niepełnosprawnych i rozwoju małych firm, które niechętnie zatrudniają niepełnosprawnych z powodu wciąż jeszcze występującego w społeczeństwie przekonania, że są oni z reguły niezdolni do pracy, a jeśli już pracują, to ich praca ma niższą wartość. Niepełnosprawny ma duże trudności ze znalezieniem pracy.

Z reguły otwarty rynek pracy umożliwia uzyskiwanie wyższych zarobków niż praca chroniona, pozwala na pracę w bardziej zróżnicowanej grupie zawodów i daje większe szanse awansu. Wymaga jednak konkurencji osób niepełnosprawnych z pełnosprawnymi. Potencjalny pracownik musi być atrakcyjny dla pracodawcy, oferować jak największe umiejętności, kwalifikacje i wydajność, a tym wymaganiom niepełnosprawny nie zawsze może sprostać.

Zatrudnienie osób niepełnosprawnych uzależnione jest od stopnia niepełnosprawności, chęci i motywacji, wykształcenia i możliwości uzyskania zatrudnienia stosownie do wskazań i przeciwwskazań zdrowotnych.

Bezczynność zawodowa wpływa negatywnie na stan zdrowia osób niepełnosprawnych, przyczynia się do powstawania nowych schorzeń i nasilaniu się istniejącej niepełnosprawności.

Mając to na uwadze, należy uznać rehabilitację osoby niepełnosprawnej za proces ciągły, mający na celu poprawę i regenerację jej możliwości zgodnie z założeniem, że nie ma trwałych barier i stałych zdolności.

1.3 Wykaz przepisów dotyczących praw osób niepełnosprawnych

Unormowania dotyczące praw osób niepełnosprawnych zostały zawarte między innymi w aktach prawa europejskiego i krajowego, a w szczególności w:

- **Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych – Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r.**, zgodnie z którą osoby niepełnosprawne mają prawo do:
 - 1) dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
 - 2) dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
 - 3) dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną,
 - 4) nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej,
 - 5) pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych,
 - 6) pracy na otwartym rynku zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga – prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych,
 - 7) zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym,
 - 8) życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym:
 - a) dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej,
 - b) swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu,
 - c) dostępu do informacji,
 - d) możliwości komunikacji międzyludzkiej,

- 9) posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych,
- 10) pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

• **Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 czerwca 2006 r.**

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych z dnia 13 grudnia 2006 r., która została w dniu 6 września 2012 r. ratyfikowana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej jest pierwszym międzynarodowym aktem prawnym, który odnosi się kompleksowo do osób niepełnosprawnych.

Ma ona przyczynić się do poprawy ich sytuacji, poprzez umożliwienie im rzeczywistego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności, na równi z innymi osobami. Konwencja zawiera przepisy:

- zakazujące dyskryminowania osób niepełnosprawnych,
- nakazujące tworzenie warunków korzystania z praw na zasadzie równości z innymi osobami,
- nakazujące wprowadzenie rozwiązań specjalnie adresowanych do osób niepełnosprawnych, odpowiednio do rodzaju zagadnienia.
- **Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej**, zgodnie z którą „osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej”.
- **Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000 r.**, w której zgodnie z art. 25 i 26 Unia Europejska uznaje i szanuje prawo osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających zapewnić im samodzielność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności.
- **Europejskiej Karcie Społecznej, uchwalonej w 1961 roku**, która zawiera normy dotyczące bezpośrednio osób niepełnosprawnych, a w szczególności prawo do szkolenia zawodowego, rehabilitacji oraz readaptacji zawodowej i społecznej, bez względu na przyczynę i rodzaj ich inwalidztwa, prawa do poradnictwa i szkolenia zawodowego.
- **Programie kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”** przyjętego Uchwałą nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 roku w oparciu o ustawę z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Program zakłada kompleksowe wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

- **Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz aktach wykonawczych do ww. ustawy.** Dotyczy formy i zasad udzielania pomocy osobom niepełnosprawnym w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej. Stanowi niewątpliwie rekomendację do tworzenia i realizowania usług dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych z wykorzystaniem dostępnych form i środków finansowych.
- **Ustawie o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z dnia 19 lipca 2019 roku** – która ma na celu poprawę warunków życia i funkcjonowania obywateli ze szczególnymi potrzebami, którzy są narażeni na marginalizację lub dyskryminację m.in. ze względu na niepełnosprawność lub obniżony poziom sprawności z powodu wieku czy choroby. Ustawa jest kluczowym elementem rządowego programu „Dostępność Plus”, przyjętego przez rząd 17 lipca 2018 r. Rozwiązania przewidziane w projekcie ustawy realizują zapisy Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, zobowiązujące do zapewnienia takim osobom na równi z innymi obywatelami dostępu do obiektów, czyli niwelowanie barier architektonicznych, a także likwidowanie barier informacyjno-komunikacyjnych, cyfrowych, tak by dać szansę na równe traktowanie wszystkich osób żyjących w państwie. Projekt ustawy powstał we współpracy ze środowiskiem osób niepełnosprawnych.

2. Analiza zjawiska niepełnosprawności w Powiecie Strzeleckim

Informacje na temat skali niepełnosprawności w Polsce pochodzą przede wszystkim z badań prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny. Ostatnie pełne dane na temat osób niepełnosprawnych pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności, który został przeprowadzony w czerwcu 2011 roku. Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła na koniec marca 2011 r. około 4,7 mln. Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowiła 12,2% ludności kraju. Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1%, a wobec kobiet 53,9%¹¹. W odniesieniu do Powiatu Strzeleckiego dane o osobach niepełnosprawnych można przedstawić na podstawie analizy wpływających wniosków do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Strzelcach Opolskich, który realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2020 poz. 426 z późn.zm.).

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Strzelcach Opolskich jest organem właściwym miejscowo w sprawie ustalenia niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności na wniosek mieszkańców Powiatu Strzeleckiego.

Przez Powiatowy Zespół rozpatrywane są wnioski o wydanie:

- a) orzeczenia o niepełnosprawności dla osób, które nie ukończyły 16 roku życia,
- b) orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób, które ukończyły 16 rok życia,
- c) legitymacji osób niepełnosprawnych,
- d) kart parkingowych osób niepełnosprawnych.

Zespół orzeka wyłącznie na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego, albo za ich zgodą na wniosek ośrodka pomocy społecznej.

Zdiagnozowanie skali występowania zjawiska niepełnosprawności jest niezwykle trudnym procesem, z uwagi na brak aktualnych danych i wiarygodnych statystyk. Przedstawione poniżej dane jedynie częściowo oddają kwestie niepełnosprawności w Powiecie Strzeleckim. Ostatnie szczegółowe dane dotyczące skali niepełnosprawności pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku. Zgodnie z nim liczba osób niepełnosprawnych w powiecie strzeleckim wynosiła 7629, w tym kobiet - 4120, mężczyzn – 3509. Wśród 7629 osób niepełnosprawnych 3798 osób było mieszkańcami miasta, a 3831 mieszkańcami obszarów wiejskich.¹²

¹¹ Dane Głównego Urzędu Statystycznego <https://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-2011/>

¹² Dane Głównego Urzędu Statystycznego <https://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-2011/>

Niepełnosprawność na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Strzelcach Opolskich w latach 2014-2020 przedstawia się następująco:

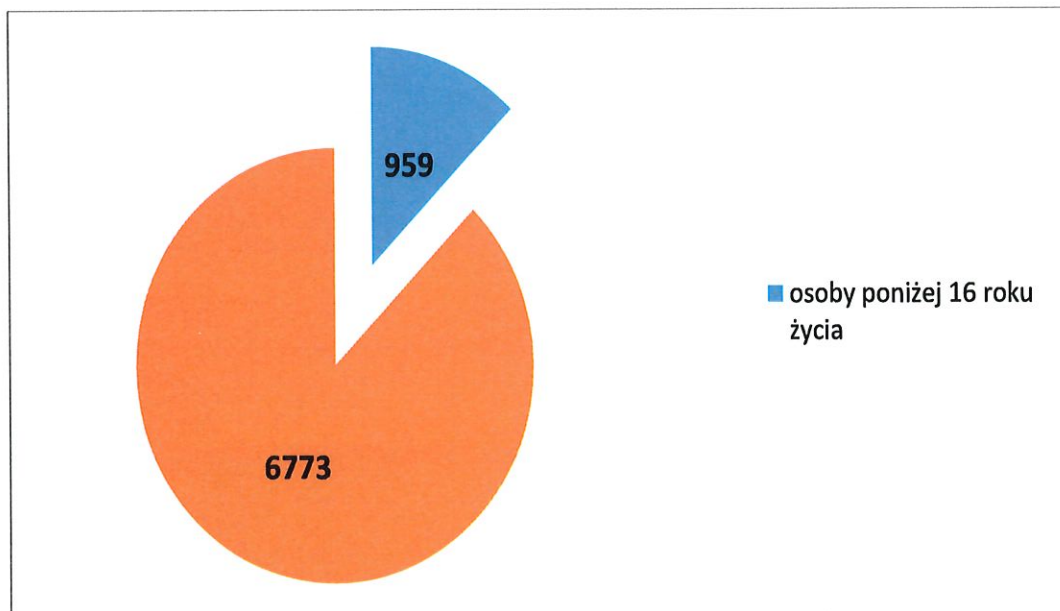
Tabela 2. Orzeczenia pozytywne wydane w latach 2014 - 2020 (do 30.09.2020) wg podziału na grupę wiekową

Lata	Grupa wiekowa				
	0-16	powyżej 16-25	26-40	41-60	61 i więcej
2014	171	88	103	482	565
2015	152	78	113	376	562
2016	122	89	92	394	485
2017	167	83	85	288	413
2018	128	63	80	282	451
2019	125	60	96	307	543
30.09.2020	94	51	71	153	320
RAZEM	959	512	640	2282	3339
RAZEM:					7732

Źródło: opracowanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Strzelcach Opolskich

Jak wynika z powyższej tabeli najwięcej osób niepełnosprawnych jest w przedziale wiekowym 61 i więcej, natomiast najmniej w przedziale wiekowym 16-25 lat.

Wykres 1. Ilość wydanych orzeczeń za okres od 2014 roku do 30.09.2020 r.

Źródło: opracowanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Strzelcach Opolskich

W celu określenia typu choroby, na jaką cierpi osoba posiadająca orzeczenie, wprowadzona została kodyfikacja schorzeń stanowiących przyczynę orzekania o niepełnosprawności - zarówno dla osób do 16 roku życia, jak i tych, które ukończyły 16 lat. W orzeczeniu można znaleźć się kilka kodów, przy czym pierwszy zawsze dotyczy choroby podstawowej.

Symbole kodów i ich opisy przedstawiają się następująco:

- 01 - U - upośledzenie umysłowe;
- 02 - P - choroby psychiczne;
- 03 - I - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04 - O - choroby narządu wzroku;
- 05 - R - upośledzenie narządu ruchu;
- 06 - E - epilepsja;
- 07 - S - choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08 - T - choroby układu pokarmowego;
- 09 - M - choroby układu moczowo-płciowego;
- 10 - N - choroby neurologiczne;
- 11 - I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12 - C - całościowe zaburzenia rozwojowe.

Tabela 3. Orzeczenia pozytywne wydane w latach 2014-2020 (do 30.09.2020) wg podziału na przyczyny niepełnosprawności

<i>Lata</i>	<i>Przyczyny niepełnosprawności</i>											
	<i>01-U</i>	<i>02-P</i>	<i>03-I</i>	<i>04-O</i>	<i>05-R</i>	<i>06-E</i>	<i>07-S</i>	<i>08-T</i>	<i>09-M</i>	<i>10-N</i>	<i>11-I</i>	<i>12-C</i>
2014	32	101	70	45	439	15	300	42	87	172	92	14
2015	19	121	54	56	367	14	241	48	87	172	92	10
2016	19	111	64	42	354	13	226	49	81	140	76	7
2017	32	99	51	38	279	15	177	42	74	133	76	20
2018	20	106	53	32	312	11	155	35	64	125	68	23
2019	15	110	38	38	371	17	149	41	75	192	73	12
30.09.2020	31	67	30	23	199	5	109	20	45	91	55	14
RAZEM	168	715	360	274	2321	90	1357	277	513	1025	532	100
RAZEM												7732

Źródło: opracowanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Strzelcach Opolskich

Biorąc pod uwagę podział wydanych orzeczeń na stopnie niepełnosprawności, przedstawiony w tabeli nr 3, w ciągu podanego okresu najwięcej osób niepełnosprawnych było z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności - 3029 osób, co stanowi około 44 % ogółu orzeczeń. Do stopnia lekkiego zaliczono 1465 osób - 22 %, natomiast do stopnia znacznego 2279 osób - 34 %.

Tabela 4. Orzeczenia pozytywne osób powyżej 16 roku życia w latach 2014-2020 (do 30.09.2020) wg podziału na stopień niepełnosprawności

<i>Lata</i>	<i>Liczba wydanych orzeczeń</i>	<i>Stopień niepełnosprawności</i>		
		<i>Znaczny</i>	<i>Umiarkowany</i>	<i>Lekki</i>
<i>2014</i>	1238	385	548	305
<i>2015</i>	1129	375	500	254
<i>2016</i>	1060	347	464	249
<i>2017</i>	869	302	390	177
<i>2018</i>	876	283	406	187
<i>2019</i>	1006	340	465	201
<i>30.09.2020</i>	595	247	256	92
RAZEM	6773	2279	3029	1465
RAZEM				6773 (1000 poniżej 16 r.ż)

Źródło: opracowanie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Strzelcach Opolskich

Orzeczenia poza ustaleniem niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności zawierają wskazania dotyczące w szczególności:

- a) odpowiedniego zatrudnienia;
- b) szkolenia, w tym specjalistycznego;
- c) zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej;
- d) uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej;
- e) konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie tej osoby;
- f) korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki;
- g) konieczność stałej i długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji;
- h) konieczność stałego współudziału n co dzień opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji;

- i) spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2020 poz. 110 z późn.zm.);

- j) prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności stanowi także podstawę do przyznania ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów. Na podstawie wydanego orzeczenia oraz wskazań osoba niepełnosprawna ma prawo ubiegać się o wydanie legitymacji osoby niepełnosprawnej oraz karty parkingowej.

W ewidencji **Powiatowego Urzędu Pracy w Strzelcach Opolskich** (wg stanu na dzień 30.06.2020 roku) odnotowano 116 osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotne (w tym 54 kobiety) oraz 20 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu (w tym 6 kobiet).

Poniższe tabele przedstawiają podstawowe dane osób niepełnosprawnych w latach 2017 - 2020 (VI).

Tabela 5. Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych oraz poszukujących pracy

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych			
	Bezrobotnych		Poszukujących pracy	
	Ogółem	W tym kobiet	Ogółem	W tym kobiet
2017	126	67	28	7
2018	107	63	23	6
2019	110	60	21	6
2020 (VI)	116	54	20	6

Tabela 6. Zarejestrowane osoby niepełnosprawne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Strzelcach Opolskich wg podziału na stopień niepełnosprawności

Rok	Liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych	Stopień niepełnosprawności		
		Znaczny	Umiarkowany	Lekki
2017	126	4	43	79
2018	107	3	36	68
2019	110	0	38	72
2020 (VI)	116	1	46	69

Tabela 7. Zarejestrowane osoby niepełnosprawne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Strzelcach Opolskich wg podziału na grupę wiekową

<i>Rok</i>	<i>Grupa wiekowa</i>					
	<i>18-24</i>	<i>25-29</i>	<i>30-39</i>	<i>40-49</i>	<i>50-59</i>	<i>60 i więcej</i>
2017	4	4	20	28	56	14
2018	6	3	18	21	48	11
2019	5	4	16	31	43	11
2020 (VI)	9	7	14	32	39	15

Tabela 8. Zarejestrowane osoby niepełnosprawne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Strzelcach Opolskich wg podziału na posiadane wykształcenie

<i>Rok</i>	<i>Wykształcenie</i>				
	<i>Wyższe</i>	<i>Policealne i średnie zawodowe</i>	<i>Średnie ogólne</i>	<i>Zawodowe</i>	<i>Gimnazjalne i poniżej</i>
2017	5	25	7	46	43
2018	3	18	12	37	37
2019	5	18	8	47	32
2020 (VI)	6	19	10	50	31

W Powiecie Strzeleckim sytuacja osób niepełnosprawnych jest bardzo trudna. Osoby te napotykać spore trudności w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia, odpowiadającego zarówno posiadanym kwalifikacjom bądź umiejętnościom zawodowym, jak również ograniczeniom zdrowotnym, wynikającym z ich niepełnosprawności. Częściowo sytuacja ta ma związek z niewiedzą i obawami pracodawców w odniesieniu do zatrudniania osób niepełnosprawnych. Niskie i nieadekwatne do potrzeb kwalifikacje oraz ograniczona sprawność fizyczna i psychiczna sprawia, iż aktywizacja zawodowa tych osób jest procesem długotrwałym i wymagającym szeregu działań ze strony Powiatowego Urzędu Pracy.

Od stycznia do końca grudnia 2019 r. Powiatowy Urząd Pracy w Strzelcach Opolskich dysponował 72 ofertami pracy na 95 stanowisk dla osób niepełnosprawnych w następujących zawodach:

- pracownik ochrony fizycznej - 20 ofert,
- sprzątaczką biurową – 10 ofert,
- kasjer handlowy – 9 ofert,
- pracownik gospodarczy - 5 ofert,
- pomoc kuchenna – 4 oferty,

- sprzedawca – 4 oferty,
- inne – 20

W ramach środków PFRON do odbycia stażu w latach 2017-2020 skierowano 26 osób niepełnosprawnych, poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu. Zaangażowano środki w wysokości 156 tys. zł, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Osoby, które skorzystały z możliwości odbycia stażu w ramach środków PFRON w latach 2017 – 2020

Rok	Liczba osób	Kwota wydatkowana (w tys. zł.)
2017	7	48,0
2018	9	52,0
2019	10	56,0
2020	0	Brak środków finansowych
RAZEM	26	156,0

Osoby z orzecznym stopniem niepełnosprawności zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Strzelcach Opolskich są objęte kompleksową pomocą w zakresie pośrednictwa pracy dla osób niepełnosprawnych. Pośrednicy pracy oraz doradcy klienta, będący do dyspozycji osób niepełnosprawnych, realizują również zadania finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z zakresu rehabilitacji zawodowej. Osoby niepełnosprawne są informowane m.in. o różnych formach zatrudnienia (w tym samozatrudnienia), o możliwości odbycia stażu czy też szkolenia. Również pracodawcy, zainteresowani uzyskaniem pomocy w zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, mogą otrzymać kompleksową informację w tym zakresie.

Sytuacja na rynku pracy w Powiecie Strzeleckim często sprawia, iż zaangażowanie i wysiłki pośredników pracy i doradców klienta nie są proporcjonalne do osiągniętych wyników, czyli znalezienia odpowiedniego zatrudnienia dla osoby niepełnosprawnej.

3. Wykaz instytucji i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Strzeleckim

• Instytucje o zasięgu powiatowym

Instytucjonalną gotowość do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom posiadają jednostki pomocy społecznej, prowadzone przez organy administracji rządowej i samorządowej oraz organizacje pozarządowe. Na poziomie powiatu działania w tym zakresie prowadzone są przez właściwe miejscowo jednostki samorządowe:

Wykaz instytucji o zasięgu powiatowym:

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelcach Opolskich,
- 2) Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Strzelcach Opolskich,
- 3) Powiatowy Urząd Pracy w Strzelcach Opolskich,
- 4) Powiatowe Centrum Kultury w Strzelcach Opolskich,
- 5) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Strzelcach Opolskich,
- 6) Zespół Placówek Oświatowych w Leśnicy,
- 7) Dom Pomocy Społecznej w Strzelcach Opolskich z filią w Szymiszowie i filią w Leśnicy,
- 8) Dom Pomocy Społecznej w Kadłubie,
- 9) Dom Pomocy Społecznej w Zawadzkiem,
- 10) Warsztat Terapii Zajęciowej w Zawadzkiem,
- 11) Zespół Szkół Specjalnych przy Domu Pomocy Społecznej w Zawadzkiem,
- 12) Zespół Szkół Specjalnych przy Domu Pomocy Społecznej w Kadłubie,
- 13) Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Zawadzkiem,
- 14) Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. W. Broniewskiego w Strzelcach Opolskich,
- 15) Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Strzelcach Opolskich,
- 16) Szkolne Schronisko Młodzieżowe na Górze Św. Anny,
- 17) Spółdzielnia Pracy „Odnowa” Strzelcach Opolskich,
- 18) Szpital Powiatowy im. Prałata J. Głowatzkiego w Strzelcach Opolskich.

- **Warsztaty Terapii Zajęciowej**

Na terenie Powiatu Strzeleckiego funkcjonuje jeden Warsztat Terapii Zajęciowej w Zawadzkiem przy ulicy Czarnej 2. Organem prowadzącym jest Prowincja Zgromadzenia Braci Szkół Chrześcijańskich w Kopcu. Zgodnie z art. 10 a ust.1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych celem funkcjonowania WTZ jest stworzenie osobom niepełnosprawnym, możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej, w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności do podjęcia zatrudnienia. Realizacja tego celu, odbywa się poprzez zastosowanie technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania umiejętności radzenia sobie w życiu codziennym. Poprzez uczestnictwo w Warsztatach Terapii Zajęciowej, osoby niepełnosprawne mają możliwość ogólnego rozwoju, poprawy zaradności osobistej, sprawności psychofizycznej oraz przystosowania do właściwego funkcjonowania społecznego lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia pracy. Terapią objętych jest 35 uczestników, którzy realizują indywidualne programy terapii w siedmiu pracowniach:

- pracownia rękodzieła artystycznego,
- pracownia techniczna,
- pracownia tkacka,
- pracownia wikliniarska,
- pracownia gospodarstwa domowego,
- pracownia hodowlana,
- pracownia ogrodnicza.

- **Instytucje i organizacje o zasięgu gminnym**

Na poziomie gminy działania w tym zakresie prowadzone są przez placówki pomocy społecznej. Realizują one różnorodne formy wsparcia w ramach pomocy środowiskowej, świadczonej w miejscu zamieszkania oraz pomocy stacjonarnej, świadczonej poza miejscem zamieszkania. Osoby, które między innymi ze względu na niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych mogą skorzystać ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

Wykaz instytucji i organizacji o zasięgu gminnym:

- 1) Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu gmin Powiatu Strzeleckiego,
- 2) niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej,

- 3) Środowiskowy Dom Samopomocy w Strzelcach Opolskich,
- 4) Centrum Integracji Społecznej w Strzelcach Opolskich.

- **Organizacje pozarządowe**

W Powiecie Strzeleckim działają też bardzo aktywnie organizacje pozarządowe, które prowadzą działalność w bardzo szerokim zakresie i pełnią ważne funkcje w społeczności naszego Powiatu. Jedną z tych funkcji jest integracja i budowanie więzi społecznych, które zbliżają jednostki oraz społeczności lokalne, a także grupy społecznie wykluczone.

Działania organizacji pozarządowych charakteryzują dwa priorytety: efektywność realizowanych zadań oraz trafność rozpoznawania rzeczywistych potrzeb środowiska. Personel zatrudniony do realizacji zadania posiada doświadczenie oraz kwalifikacje do pracy z daną grupą osób. Organizacje posiadają własną metodologię pracy opartą o wypracowane standardy jakości oraz innowacyjne rozwiązania.

Organizacje pozarządowe wspierają państwo tam, gdzie nie jest ono w stanie w pełni realizować swoich zadań, a przede wszystkim motywują i zwiększają wśród osób niepełnosprawnych poczucie ich własnej wartości.

Wykaz organizacji pozarządowych działających w Powiecie Strzeleckim:

- 1) Polskie Stowarzyszenie Diabetyków O/Strzelce Opolskie,
- 2) Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów O/Strzelce Opolskie,
- 3) Polski Związek Głuchych O/Strzelce Opolskie,
- 4) Polski Związek Niewidomych O/ Strzelce Opolskie,
- 5) Stacje Caritas Diecezji Opolskiej w Jemielnicy, Kolonowskim, Leśnicy, Otmicach, Rozmierzy, Zimnej Wódce, Żędowicach,
- 6) Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Kadłubie,
- 7) Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Siedlisko” Zawadzkie,
- 8) Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Przedsiębiorczości Społecznej w Strzelcach Opolskich,
- 9) Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Ognik”,
- 10) Stowarzyszenie Uniwersytetu III Wieku O/Strzelce Opolskie,
- 11) Towarzystwo Społeczno – Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim,
- 12) Związek Inwalidów Wojennych RP O/Strzelce Opolskie,
- 13) Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych w Strzelcach Opolskich.

- **Powiatowa Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych**

Ponadto działania o charakterze inicjatywnym oraz konsultacyjno-opiniodawczym podejmowane są przez Powiatową Radę do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Posiedzenia Powiatowej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych odbywają się przynajmniej raz na kwartał lub częściej, w przypadku zaistnienia takiej potrzeby. W skład Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Strzelcach Opolskich Starosta Strzelecki powołuje 5 członków, powołanych spośród przedstawicieli działających na terenie danego powiatu organizacji pozarządowych, fundacji oraz przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego. W Powiecie Strzeleckim w skład Rady na lata 2019 – 2023 wchodzi pracownicy lub kierownicy gminnych ośrodków pomocy społecznej, którzy znają aktualną sytuację i problemy osób niepełnosprawnych.

Do zadań Rady należy:

- a) inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- b) opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- c) ocena realizacji powiatowych programów na rzecz osób niepełnosprawnych,
- d) opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

II. ZAŁOŻENIA I CELE PROGRAMU

1. Założenia programu

Ogólne założenia realizacji programu zakładają, że:

- osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz do korzystania na zasadzie równości z praw ustanowionych dla ogółu społeczeństwa – bez względu na rodzaj, przyczynę i stopień niepełnosprawności,
- osoby niepełnosprawne mają prawo do uzyskania niezbędnych środków, umożliwiających wyrównanie zmniejszonych wskutek niepełnosprawności szans w korzystaniu z przysługujących im praw,
- wszelkie działania na rzecz osób niepełnosprawnych powinny być podejmowane z poszanowaniem praw osoby niepełnosprawnej do dokonywania samodzielnych wyborów życiowych.

2. Cele programu

Cele główne:

- rehabilitacja społeczna,
- rehabilitacja zawodowa i zatrudnianie,
- przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe:

a) rehabilitacja społeczna:

- zapewnienie warunków możliwie pełnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej poprzez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej tego środowiska,
- kształtowanie właściwych postaw i zachowań w społeczeństwie, które będą sprzyjały integracji z osobami niepełnosprawnymi,
- umożliwienie osobom niepełnosprawnym samodzielnego wypełniania ról społecznych poprzez poprawę jakości życia i funkcjonowania osób niepełnosprawnych,
- likwidacja barier w szczególności architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu,
- dofinansowanie i wsparcie w zdobywaniu wykształcenia, co w konsekwencji może przyczynić się do zwiększenia szans na zdobycie zatrudnienia,

- umożliwienie osobom niepełnosprawnym skorzystania z usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika,
- zapobieganie niepełnosprawności, poprzez profilaktykę prozdrowotną, edukację oraz propagowanie tematyki niepełnosprawności,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników ds. osób niepełnosprawnych, w celu rzetelnej i kompleksowej obsługi niepełnosprawnych klientów.

b) rehabilitacja zawodowa i zatrudnianie:

- doskonalenie metod aktywnego pośrednictwa pracy,
- promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy,
- wzmocnienie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych,
- podniesienie kwalifikacji osób niepełnosprawnych,
- poszerzanie form współpracy z partnerami zajmującymi się problematyką osób niepełnosprawnych,
- informowanie pracodawców o prawnych możliwościach zatrudnienia osób niepełnosprawnych oraz o wynikających z nich korzyściach.

c) przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych:

- informowanie osób niepełnosprawnych o ich prawach i uprawnieniach,
- udostępnianie materiałów dotyczących różnych form pomocy dla osób niepełnosprawnych,
- wyrównywanie szans w dostępie do informacji,
- dostęp i umożliwienie osobom niepełnosprawnym korzystania z orzecznictwa osób niepełnosprawnych.

III. ZADANIA PROGRAMU

Zadania programu mają na celu stworzenie systemu działań na rzecz kompensacji skutków niepełnosprawności oraz zapewnienia rozwoju osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach życia.

1. Rehabilitacja społeczna:

Lp.	Sposób realizacji	Oczekiwane rezultaty	Realizatorzy i instytucje współrealizujące	Termin realizacji
1.1	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych*	Poprawa psychofizycznej sprawności, rozwijanie umiejętności społecznych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Wg potrzeb i możliwości finansowych
1.2	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych*	Umożliwienie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym, artystycznym i sportowym, kształtowanie właściwych postaw w społeczeństwie, które będą sprzyjały integracji z osobami niepełnosprawnymi	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych	Wg potrzeb i możliwości finansowych
1.3	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze*	Zapobieganie i ograniczanie skutków niepełnosprawności poprzez pomoc w zakupie sprzętu ortopedycznego, rehabilitacyjnego i środków pomocniczych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Wg potrzeb i możliwości finansowych
1.4	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych*	Poprawa warunków życia w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, ograniczenie i łagodzenie skutków niepełnosprawności	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Wg potrzeb i możliwości finansowych
1.5	Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika*	Umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Wg potrzeb i możliwości finansowych
1.6	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej oraz „Zajęć klubowych WTZ”*	Stwarzanie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie uzyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia	Warsztaty Terapii Zajęciowej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwo Powiatowe	Wg potrzeb i możliwości finansowych

1.7	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla instytucji zajmujących się rehabilitacją osób niepełnosprawnych*	Umożliwienie korzystania z rehabilitacji leczniczej osobom niepełnosprawnym w warunkach domowych lub w jednostkach działających na rzecz osób niepełnosprawnych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej działające na rzecz osób niepełnosprawnych	Wg potrzeb i możliwości finansowych
1.8	Udział w programach celowych w ramach potrzeb i posiadanych możliwości, realizacja m.in. „Programu wyrównywania różnic między regionami”, „Aktywnego samorządu”, „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”**	Pomoc materialna dla osób niepełnosprawnych podnoszących swoje wykształcenie na poziomie wyższym, likwidowanie bariery transportowej, w komunikowaniu się i w dostępie do informacji. Zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programów w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Zapewnienie dostępności architektonicznej m.in. w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych, w urzędach i placówkach edukacyjnych.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwo Powiatowe. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Wg potrzeb i możliwości finansowych
1.9	Promowanie twórczości osób niepełnosprawnych poprzez organizowanie wystaw, konkursów, pokazów prac, umożliwienie udziału w przeglądach artystycznych	Umożliwienie społeczności lokalnej zapoznania się z twórczością osób niepełnosprawnych, rewalidacja osób niepełnosprawnych poprzez sztukę	Domy Pomocy Społecznej, Warsztaty Terapii Zajęciowej przy udziale Urzędów Miasta i Gminy z Powiatu Strzeleckiego oraz Powiatu Strzeleckiego i Jednostek samorządowych, Organizacji pozarządowych	Wg potrzeb i możliwości finansowych

*zadania realizowane w ramach środków finansowych otrzymanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych, środków finansowych powiatu, gmin, organizacji pozarządowych oraz środków pochodzących z innych źródeł zewnętrznych.

2. Rehabilitacja zawodowa i zatrudnianie:

L.p.	Zadanie	Cel do osiągnięcia	Realizator	Realizacja
2.1	Prowadzenie pośrednictwa pracy: - analiza danych zawartych w karcie rejestracyjnej oraz dokumentach złożonych przy rejestracji, - określenie możliwości zatrudnieniowych uwzględniających rodzaj schorzenia, stopień zdolności do pracy, okres pozostawania bez pracy, posiadane kwalifikacje, doświadczenie zawodowe, zainteresowania i preferencje zawodowe	Doskonalenie metod aktywnego pośrednictwa pracy	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej - doradcy klienta	Wg potrzeb
2.2	Stała analiza zmian ilościowych i jakościowych grupy osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędzie pracy	Doskonalenie metod aktywnego pośrednictwa pracy	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej - doradcy klienta	Wg potrzeb
2.3	Pozyskiwanie informacji na lokalnym rynku pracy w zakresie możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych	Doskonalenie metod aktywnego pośrednictwa pracy	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej - doradcy klienta	Wg potrzeb
2.4	Opracowanie i realizacja Indywidualnych Planów Działania dla osób niepełnosprawnych	Doskonalenie metod aktywnego pośrednictwa pracy	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej - doradcy klienta	Wg potrzeb
2.5	Promowanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych: - opracowanie ulotek, - informacja w czasie wizyt u pracodawców, - współpraca z mediami	Pozyskanie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej - doradcy klienta	Wg potrzeb
2.6	Propagowanie informacji o możliwości wsparcia finansowego dla pracodawców tworzących miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych lub na przystosowanie istniejących stanowisk pracy dla ww. osób	Pozyskanie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej	Wg potrzeb

2.7	Utrzymanie stałych kontaktów z firmami posiadającymi status Zakładu Pracy Chronionej	Pozyskanie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej	Wg potrzeb
2.8	Organizowanie spotkań osób Niepełnosprawnych z pracodawcami oferującymi pracę w określonym zawodzie	Pozyskanie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej	Wg potrzeb
2.9	Udzielanie osobom niepełnosprawnym porad indywidualnych - kompleksowa ocena możliwości psychofizycznych do szkolenia czy zatrudnienia	Wzmocnienie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej - doradcy klienta	Wg potrzeb
2.10	Objęcie osób niepełnosprawnych zajęciami warsztatowymi: - nauka autoprezentacji w kontaktach z pracodawcami, - zdobywanie informacji i umiejętności w zakresie sposobów samodzielnego poszukiwania pracy, - wymiana doświadczeń wynikających z poszukiwania pracy, - wsparcie psychologiczne w zakresie motywacji i samooceny*	Wzmocnienie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej	Wg potrzeb
2.11	Propagowanie informacji o możliwościach szkoleń i przekwalifikowań	Podniesienie kwalifikacji osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej – specjalista ds. rozwoju zawodowego	Wg potrzeb
2.12	Inspirowanie do podnoszenia bądź zmiany kwalifikacji w ramach staży	Podniesienie kwalifikacji osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej – doradcy klienta	Wg potrzeb
2.13	Kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej,	Podniesienie kwalifikacji osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej	Wg potrzeb

	do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo- rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej*			
2.14	Współpraca z terenowymi organami administracji rządowej, organami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi i fundacjami w zakresie zatrudniania i rehabilitacji osób niepełnosprawnych	Poszerzanie form współpracy z partnerami zajmującymi się problematyką osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej	Wg potrzeb
2.15	Współpraca z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w zakresie przyznawania rent szkoleniowych	Poszerzanie form współpracy z partnerami zajmującymi się problematyką osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej	Wg potrzeb
2.16	Współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów	Poszerzanie form współpracy z partnerami zajmującymi się problematyką osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej	Wg potrzeb
2.17	Współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób Niepełnosprawnych	Poszerzanie form współpracy z partnerami zajmującymi się problematyką osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej	Wg potrzeb
2.18	Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osób niepełnosprawnych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych*	Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej – Dział Finansowy	Wg potrzeb
2.19	Przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej*	Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej – Dział Finansowy	Wg potrzeb

2.20	Finansowanie szkoleń, egzaminów, kursów podnoszących kwalifikacje pracowników oraz pracodawców w ramach środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego	Podniesienie kwalifikacji osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej	Wg potrzeb
2.21	Stosowanie na zasadach określonych dla osób bezrobotnych niepełnosprawnych usług i instrumentów rynku pracy wymienionych w art. 50-61x oraz 62a-69b ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2019, poz. 1482, z późn. zm.)*	Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych.	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej – Dział Finansowy	Wg potrzeb
2.22	Organizacja Targów Pracy dla osób niepełnosprawnych	Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej	Wg potrzeb
2.23	Stosowanie usług i instrumentów rynku pracy zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia ... wobec osób wymienionych w art. 49 pkt 7 tejże ustawy (poszukującym pracy niepozostającym w zatrudnieniu lub niewykonującym innej pracy zarobkowej opiekunom osoby niepełnosprawnej...)	Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych.	Powiatowy Urząd Pracy - Centrum Aktywizacji Zawodowej – Dział Finansowy	Wg potrzeb

*zadanie realizowane w ramach środków finansowych otrzymanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środków Funduszu Pracy, środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków pochodzących z innych źródeł zewnętrznych

3. Przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych:

L.p.	Zadanie	Cel do osiągnięcia	Realizator	Realizacja
3.1	Orzecznictwo osób niepełnosprawnych	Możliwość korzystania ze szczególnych form pomocy	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	Wg potrzeb i możliwości finansowych
3.2	Wydawanie legitymacji osobom niepełnosprawnym	Możliwość korzystania z ulg i uprawnień	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	Wg potrzeb i możliwości finansowych
3.3	Wydawanie kart parkingowych	Możliwość korzystania z ulg i uprawnień	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	Wg potrzeb i możliwości finansowych
3.4	Bezpłatne porady prawne – prowadzenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej*	Zwiększenie świadomości prawnej oraz wsparcie osób niepełnosprawnych w rozwiązywaniu problemów prawnych	Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe	Wg potrzeb i możliwości finansowych
3.5	Bezpłatne porady psychologiczne*	Zapewnienie środowiskowego wsparcia osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,	Wg potrzeb i możliwości finansowych
3.6	Utworzenie punktu informacyjno-doradczego dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin*	Zapewnienie poradnictwa i doradztwa na temat potrzeb i problemów osób niepełnosprawnych, podniesienie świadomości osób niepełnosprawnych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Wg potrzeb i możliwości finansowych
3.7	Organizacja spotkań, wykładów lub wydawanie broszur, publikacji w prasie o ulgach i uprawnieniach, aktualnych programach oraz wydarzeniach, bieżąca aktualizacja stron internetowych poprzez umieszczanie informacji o sposobie załatwiania spraw, warunkach i formach pomocy, terminach składania wniosków	Zwiększanie dostępności do informacji, zapewnienie lepszej wymiany informacji na temat praw osób niepełnosprawnych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Kultury	Wg potrzeb i możliwości finansowych

	Podnoszenie usług skierowanych do osób niepełnosprawnych*	Podniesienie kwalifikacji pracowników w zakresie obsługi osób niepełnosprawnych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwo Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy	Wg potrzeb i możliwości finansowych
3.8	Możliwość korzystania z bezpłatnych konsultacji lekarskich podczas „Białej Soboty”*	Zwiększenie dostępności do specjalistycznej opieki medycznej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Starostwo Powiatowe	Wg potrzeb i możliwości finansowych

*zadanie realizowane w ramach budżetu powiatu, środków finansowych otrzymanych z budżetu państwa oraz środków pochodzących z innych źródeł zewnętrznych

IV.ADRESACI PROGRAMU

1. Osoby niepełnosprawne i ich rodziny oraz opiekunowie.
2. Organizacje pozarządowe zrzeszające osoby niepełnosprawne i działające na ich rzecz.
3. Kadra pomocy społecznej.
4. Administracja rządowa i samorządowa.
5. Placówki oświatowe kształcące osoby niepełnosprawne.

V.REALIZATORZY PROGRAMU

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
2. Powiatowy Urząd Pracy.
3. Starostwo Powiatowe.

VI. WSPÓŁREALIZATORZY PROGRAMU

1. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
2. Administracja rządowa.
3. Administracja samorządowa.
4. Organizacje pozarządowe.
5. Organizacje pracodawców osób niepełnosprawnych.
6. Zakłady opieki zdrowotnej i zakłady rehabilitacji.

VII. EFEKTY PROGRAMU

Aktywizacja społeczna i zawodowa jest jednym z elementów złożonego procesu rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Ma ona ogromne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania psychicznego, społecznego oraz integracji ze środowiskiem lokalnym. Ważne jest tworzenie warunków życia, w których osoby niepełnosprawne będą miały możliwość włączenia się lub całkowitego powrotu do czynnego życia w społeczeństwie. Istotne jest podejmowanie działań zmierzających do usuwania wszelkich barier, takich jak między innymi bariery transportowe, architektoniczne, techniczne, w komunikowaniu się czy urbanistyczne, które uniemożliwiają oraz utrudniają osobom niepełnosprawnym normalne funkcjonowanie w społeczeństwie.

Spodziewanymi rezultatami programu są:

- 1) integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym,
- 2) wzmocnienie sprawności psychicznej i fizycznej osób niepełnosprawnych,
- 3) podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 4) umiejętność radzenia sobie z ograniczeniami spowodowanymi niepełnosprawnością,
- 5) podniesienie poziomu świadomości społecznej osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
- 6) wzrost poczucia własnej wartości,
- 7) zminimalizowanie poczucia bezradności,
- 8) stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w środowisku,
- 9) ułatwienie osobom niepełnosprawnym udziału w życiu zawodowym,
- 10) wzrost liczby zatrudnionych osób niepełnosprawnych,
- 11) podniesienie poziomu wiedzy pracodawców i pracowników w zakresie uprawnień i potrzeb niepełnosprawnych osób.

VIII. MONITORING PROGRAMU

Realizacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021-2025 monitorowana będzie

- w zakresie rehabilitacji społecznej – w rocznych sprawozdaniach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- w zakresie rehabilitacji zawodowej – w sprawozdaniach Powiatowego Urzędu Pracy.

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelcach Opolskich wraz z Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych, na bieżąco będą oceniać realizację programu oraz będą wprowadzać ewentualne zmiany i aktualizować założenia, cele

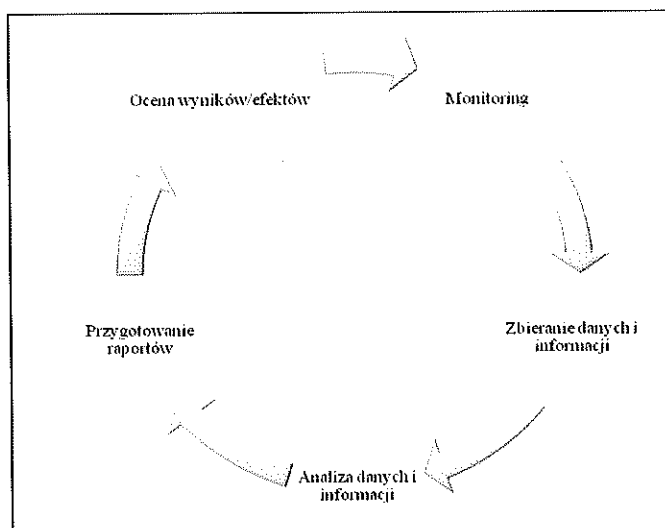
i sprawdzać skuteczność działań. Podstawowym elementem systemu monitoringu będzie roczna informacja z realizacji Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych. Przedstawiony Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021- 2025 jest dokumentem otwartym, co oznacza, że w miarę potrzeb, konsultacji i rozpoznania zmieniających się problemów społecznych, mogą być wprowadzane kolejne zadania.

Monitoring będzie dokonywany głównie na podstawie własnych danych oraz informacji pozyskiwanych od podmiotów zaangażowanych w realizację.

Informacje o przebiegu realizacji zadań ujętych w programie przedkładane będą zgodnie z Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych:

- **Staroście Strzeleckiemu,**
- **Powiatowej Społecznej Radzie ds. Osób Niepełnosprawnych przy Staroście Strzeleckim,**
- **Wojewodzie Opolskiemu.**

Wykres 2. Uproszczony schemat monitoringu:

IX. ZAKOŃCZENIE

Opracowany Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021-2025 wskazuje na konkretne działania mające na celu poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i starszych z terenu powiatu strzeleckiego. Program poprzez pobudzanie aktywności osób niepełnosprawnych pragnie wzmocnić ich potencjał. Stworzenie efektywnego systemu wsparcia musi jednak odbywać się przy współudziale wyspecjalizowanych pracowników, aktywnego działania organizacji pozarządowych z wykorzystaniem wszystkich dostępnych form i środków, jak również wzajemnego wsparcia społecznego z udziałem samorządu powiatowego i wojewódzkiego oraz jednostek organizacyjnych statutowo zajmujących się aktywizacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.

Powodzenie przedstawionego Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych oraz pełna realizacja ujętych w nim zadań jest uzależniona nie tylko od realizatorów programu i posiadanych środków finansowych, ale w równej mierze od zaangażowania osób niepełnosprawnych, do których skierowany jest nasz program.

Program opracowany przez:

X. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Ilość wydanych orzeczeń za okres od 2014 roku do 30.09.2020.....	15
Wykres 2. Uproszczony schemat monitoringu.....	36

XI. SPIS TABEL

Tabela 1. Wydatkowane środki PFRON w latach 2017 – 2020 na rehabilitację społeczną w Powiecie Strzeleckim.....	8
Tabela 2. Orzeczenia pozytywne wydane w latach 2014 - 2020 (do 30.09.2020) wg podziału na grupę wiekową.....	15
Tabela 3. Orzeczenia pozytywne wydane w latach 2014-2020 (do 30.09.2020) wg podziału na przyczyny niepełnosprawności.....	16
Tabela 4. Orzeczenia pozytywne osób powyżej 16 roku życia w latach 2014-2020 (do 30.09.2020) wg podziału na stopień niepełnosprawności.....	17
Tabela 5. Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych oraz poszukujących pracy.....	18
Tabela 6. Zarejestrowane osoby niepełnosprawne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Strzelcach Opolskich wg podziału na stopień niepełnosprawności.....	18
Tabela 7. Zarejestrowane osoby niepełnosprawne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Strzelcach Opolskich wg podziału na grupę wiekową.....	19
Tabela 8. Zarejestrowane osoby niepełnosprawne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Strzelcach Opolskich wg podziału na posiadane wykształcenie.....	19
Tabela 9. Osoby, które skorzystały z możliwości odbycia stażu w ramach środków PFRON w latach 2017 - 2020.....	20